



Budapest, 1879.

46. szám.

November 13.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőségéhez (IV. Lövész utca 13. sz.) kérjük küldeni.

ELNÖKI BESZÉD,

melylyel méltóságos és főtisztelendő

dr. Schlauch Lőrincz,

szatmári püspök s társulati elnök ur

a Szent-László-Társulat november 6-iki közgyűlését megnyitotta.

Tisztelt Közgyűlés!

Minden becsületes keresztény katolikus tevékenységének a közéletben két iránya s végeztelje van: anyaszentegyházának dicsősége s hazájának boldogsága. Az elsőhöz lelkének minden ereje, az utóbbihoz szívének egész telje vonja; vonja a hamisíthatlan érzelem tisztaságával; vonja ellenállhatlanul s önfeláldozással. E két fogalom oly annyira nem zárja ki egymást, hogy inkább egyik a másik nélkül nem is képzelhető; s a kik vagy tévedésből, vagy rosszakaratból az egyiknek a másik ellen kizáró értelmet, vagy bénító hatást tulajdonítanak, azok époly igazságtalanok, mint a kik katolikus meggyőződésünket nem osztván, nagyobb önteltséggel, mint történelmi hűséggel, a hazafiui erények kiváltságával kérkedni nem szűnnek.

Őseink a hazaszeretet nevével s érzetével mindent összefoglaltak: a népekekben, az irodalomban, a politikában, a nemes gerjedelmekben, a magasztos gondolkodásban, a népies ösztönökben, a hősi önfeláldozásban a jóért, némelykor a szenvedélyes aberrációkban is, mindenütt ez tünt elő. S e mellett a szavak egyszerűségében, a szív nyíltságában, a tettek őszinteségében, a becsületességben oly összhangzás uralkodott, mely őseink emlékét ma is előttünk oly tiszteletreméltóvá teszi.

Ma, úgy látszik, ez irányban sok változott. Mert, a ki az idők jeleire figyel s a szellemi és erkölcsi áramlatot alapjában vizsgálja, nem fog elzárkózhatni annak észlelésétől, hogy a szavakban és tettekben bizonyos sajnálatraméltó kétszínűség uralkodik.

Ma a hazafiui és polgári erényekben nagy a pharisaeismus. A hazaszeretetről szónokolnak, de cosmopoliticus velleitásokat táplálnak; közjót emlegetnek, és

párt- vagy személyérdeket követnek; felekezeti békét hirdetnek, s minduntalan a harcizkürtbe fujnak; az igazságot nyilvánosan hangoztatják, — alattomban azonban az igazság rovására vétkeznek; a jog szentségét in thesi magasztalják, a gyakorlatban mellékutakon jogfosztogatásra törnek; szeretetet hirdetnek, de csak azért, hogy mások elaludjanak. (Igaz!)

Tán tulzott e kép? — A szinfalak mögött tán még sötétebb volna.

E tünemény nem esetleges, és nemzetünknek dicsőségére legyen mondva, nem sz. István birodalmának talajából növekedett. A baj társadalmi baj, socialis betegség, melynek csirái az erkölcsi világrend örök törvényei elleni lázadásban, elterjedése pedig abban keresendő: hogy eszmék, melyek még a hypothesis magaslatát sem érték el, mint dönthetetlen igazságok a még fejletlen elmék közé dobatnak s népszerűsítetnek. A decomponáló eszmék gyorsabban terjedvén, mint a teremtő eszmék; a gyakorlati ügyesség hamar értékesíti az elméletet. A skepsis, mely a tudományos kutatásokban és fölfedezésekben tán hasznos lehet, a vallási, erkölcsi s a közéletnek valódi átkává válik. A vigyázatlan sajtó, a közönség könnyenhitűségét s tanulatlanságát kiaknázó vándortudós, s — a mit tagadni nem lehet — sok lelkismeretlen tanár ezen eszméknek buzgó apostolaivá szegődnek. A régiek meggondolatlan lerombolása s azon eszméknek elforgácsolása, a melyek az eddigi társadalmat egy compact egészszé tették, maga után vonja az elméknek ingadozását s az érzelmek megmetyelvezését. A hazafiui erények, a hit, az igazság, a jog, az áldozatkészség csak alkalmoszerű tényezőkké süllyednek. (Ugy van!)

A materialisticus irányu culturbölcsészet s a természettudomány azon elméletei, melyek kizárva minden magasabb befolyást, az erőben s anyagban keresik a létnek kutforrását, a létérti küzdelemben pedig minden létezőnek fejlődését, ez irányban mint a választóvíz hatottak. Nagyszámu közönség olvassa az e tárgyra

vonatkozó munkákat. Éretlen része nem érti, de után-
imádkozza: az érettebbek könnyen assimilálják; mert a
rendszer tetszetős és új, magasabb színvonalra állít,
tágasabb látkört nyit, szikrázó érveket nyújt, általánosít
mindent, s evvel lerontja a korlátokat, melyeket
hagyomány, hit, vallásfelekezet, nemzetiség, hazaszere-
tet évszázadokon át emeltek. Analytice szétszed min-
dent, a mit a kegyelet együttesen megőrzött; synthe-
tice összefoglal mindent, a mi egy szívfagyasztó nyers
erőre visszavezethető.

Ez a cultur-bölcsészet!

S ha ma ezen cultur-nézet alapján az ősi erények
mindinkább tünedeznek; ha azon kegyelet, melylyel a
magyar ezeltől minden dícső, minden nemes, min-
den nagy iránt viseltetett, a szivekből tán kihalna:
mondjátok meg a nemzetnek, hogy egy vas, egy kér-
lehetlen szigorú természettörvény kényszerítette őt ez
utra, s hogy nincs egyéb teendője, mint tompa egy-
kedvűséggel a törvény előtt meghajolni; mondjátok
meg a nemzetnek, hogy nem az isteni gondviselés az,
mely őt azon veszélynek, melyben forog, öntudatára
ébredtet, mely őt felhívja, hogy ősi erényeihez vissza-
térve a vallásosság, a régi becsületesség, a tiszta hazafiúi
önfeláldozás s lelkesedés zászlója alá gyűljön; hanem
hogy természeti kényszerítő törvénnyel áll szemben,
s nincsen más feladata, mint ölbe rakott kezekkel nyu-
galommal bevárni: mint teljesül egy borzasztó törvény
azon nemzeten, melyet az Isten annyi szép, annyi nemes
tulajdonnal megáldott.

Ez a materialisticus cultur-nézet szigorú logicája!

Hogy milyenek lehetnek az erő- s anyag-, vagy a
létérti küzdelemből fejlődött hazafiúi erények, meggyő-
ződhetik mindenki, a ki valamely felállított elvből a
következtetéseket huzni képes. — Ha ugyanis az erköl-
esi törvények létalapja az állati socialis ösztönben van;
ha az erkölcsi törvény pusztán anyagi fejlemény, mely
a természetes kiválás és tenyésztés (Zuchtwahl) alapján
épült; ha szemérem, szerénység, nagylelkűség, önmér-
séklet (Selbstbeherrschung) a kutyától csak fokozatban
különbözik; ha a méhnek kis gyarmata iránti ösztöne
az embernek ideális hon- s emberszeretetétől csak egy
korlát által választatik el; ha a hazaszereget csak
rokonszenv, mely ugyanegy nemzetnek tagjai közt, bár
ismeretlenek legyenek is ezek, létezik; s ha ezen rokon-
szenv ismét csak arra való, hogy természetes kiválás s
tenyésztés (Zuchtwahl) által általános ember- s világ-
szeretetre felküzdje magát: akkor a hazaszereget és
minden nemes érzélem, mely hozzá fűződik, nem egyéb
szükkeblésnéél, mely még nem volt képes magát fel-
küzdeni azon magaslatra, a hol felvilágosodott cosmo-
politák állanak; nem egyéb hiúságnál, mely csak kis-
koru nemzetekben menthető, — egészben azonban vak
ösztön, mely fokozatosan kiművelve, általános ember- s
világszeretetté lesz.

Ezen elméletek s eszmék mozdították elő azon
határozottan gyakorlati anyagi irányt, mely a nemzetek
érdeksolidaritását tüzte ki jelszóul. Ezen érdekközösség,
mely az anyagi jóllétet helyezi mindennek föléje, csak
a szabad forgalom által mozdíthatatik elő; leront min-
den korlátot; a vagyonosodás és élvezet utáni törekvés
a főczél; hazát ott keres, ubi bene, elhamvasztja az ösz-

szertartozandósági érzetet, közönyössé teszi a polgárt
tulajdon hazája iránt, úgy, hogy, ha szegény a hazá,
kész azt odahagyni, ha gazdag, kizsákmányolja, ha
absolut kormánya van, oda szegődik, ha alkotmányos,
kiaknázza, ha anarchikus, a zajongásban is önérdékét,
önmagát keresi; így szülemlik azután azon vallásnél-
küli cosmopolitismus, mely mindenkor ellentétben álland
a hazaszeregettel. (Ugy van! Ugy van!)

Mily hasonlíthatlanul magasabban áll mindezek-
nél a katolikus felfogás!

Krisztus nem akarta az egész emberi nemet egy
politikai nemzetté tömöríteni, a nemzetek jogait nem
bántotta, az országok határait nem rontotta le; hanem
alapított egy életrendet, mely távol minden poli-
tikai vagy államgazdászati hullámzásoktól, a nemzetek
legszentebb javait átszellemítse; a hazafiságot nem te-
remtette, — meg volt ez a görögöknél és rómaiaknál, —
de könyeivel megszentelte. Ő nem volt monarchista, de
kimutatta az erkölcsi alapot, melyen a monarchia vagy
democratia nyugodjék; a nemzetközi jogokat nem hatá-
rozta meg, a forgalmat, kereskedelmet nem szabályozta,
— de odamutatott a törvényre, mely az embernek
embertársai iránti viszonyaiban határozó legyen; a
munkának teoriáját nem magyarázta, — de az »ora
et labora« parancsával kijelentette, mily magasztos a
munka, mily tiszteletreméltó a munkás.

A kereszténység tehát egy általános szellemi tör-
vény, mely mindenütt az embert mint embert tartja
szem előtt, hogy lelkét, szívét, érzelmeit nemesítse; hogy
belőle az államférfi, a katona, a magasra törő ész, a
fenségesre irányzott szív legnemesebb sugallataikat
merítsék.

Az anyaszentegyház küldetésénél s általános (ka-
tholikus) jellegénél fogva, eredetéhez, nevéhez hiven
mint egy nagyszerű eszme, mint az erkölcsi világrend
hordnoka isteni erejével úgy hatott a társadalmi fejlőd-
ésben, mint a természetnek általános törvényei az
emberi nem physikai életében. — Athatotta erejével az
egészet, nem nyomta el az egyént; társadalmi s nem poli-
tikai elv lévén, befolyásolta az erkölcsöket s képezte a
jellemeket. Szellemi élettörvény ez, mely nem akadályozza
a szabad akarat tevékenységét. A civilizációra
reányomja bélyegét, — de a népek kormányzatában
theokratikus szerepre nem tör. Átalakítja a népeket, de
nem alapít országokat; odaállítja a nagy társadalmi
elveket, — de ezeknek valósítását a nemzetekre bizza,
melyek területi, éghajlati befolyás szerint, a műveltségben
fokról-fokra haladván, valósítani hivatvák a jog és igaz-
ság eszméit. A haladás elvét soha sem tagadja meg; fej-
lődött ő, s fejlődtek vele a népek.

De azért a catholicismus nem cosmopolitismus. —
Vak hatalom emez, — életető, erkölcsi törvény amaz. A
cosmopolitismus nem eszme, — az egy vak törekvés,
mely a fokozott szerzési ösztönt általánosítja. A nyers
erőknek szövetkezése s egyensulya a cosmopolitismus
végeczélja; a testvéri szeretet nem ideál, hanem utlevél,
hogy a meztelen érdek lelepleztetvén, a korlátok leron-
tassanak, melyek nemzetet nemzettől elválasztanak, s a
hazaszereget megsemmisíttessék. A népek általános szö-
vetkezése az ürügy, az anyagi érdekek s az élvezetek
közössége a valódi cél. A létérti küzdelem az erősebb-

nek adja a jogot, s ha majdan nem az erény lépend sorompóba az egyén ellen, hanem nemzet küzdend nemzet ellen: a kimenetel nem lehet kétes, — az erősebb s tán nem a legműveltebb győzni fog. Braziliát soha sem lehet a civilisatio ama magaslatára emelni, a hol ma Európa áll; mert — azt mondják a cultur-bölcsészek — ott a természet oly hatalmas, hogy az embernek lehetetlen vele megküzdnie, a természet nyers ereje hatalmasabb, mint az embernek akár physicali, akár szellemi tehetsége; — s a cosmopolitismus nivelizáló hatása ellen van-e óvszer? (Nagyon igaz!)

A katolikusknak a hazaszeretet nem pusztán természeti ösztön, nem pusztán polgári erény, nem külső diszitmény, mely különleges érdekeket takar; nem nagyhangzású szójárás, mely a nagy semminek leplezése, hanem Istentől s anyaszentegyházról megszentelt érzelm, mely mindennel össze van forrva, a mi a haza szent érdekeivel azonos; nem geographicus fogalom, nem ethnographicus ábránd, hanem szent kötelesség, mely az Isten akaratában gyökeredzik. A katolikusknak hazaszeretét hite védi s erősíti, s ez képezi annak legerősebb panaceaáját; mert a vallás nélküli hazafiság nonsens, hiányozván benne a kötelesség érzete s a magasabb sanctio.

A Sz.-László-Társulat nagyszellemű alapítója az egyháznak s hazának szeretetét egybekapcsolván, mindkettőnek szellemi érdekeit tüzte ki működési czélul; s mi, intencióihoz hiven, e kettős alapon folytatjuk — eddigelé még szerény — tevékenységünket. S ha alapítónk szellemén túl még a multat is felidézünk emlékünke, tiszta lélekkel mondhatjuk, hogy a nemzeti tradíciók ösvényén haladunk. Mert valamint nemzetünkben mindenkor erősen kifejlett önértzet honolt; úgy csak a rosszakarat tagadhatja, hogy nemzeti önállóságunkban, függetlenségünkben, fennállásunkban a katholkus egyház mindig hatalmas tényező volt, úgy, hogy ősi hitünk s hazaszeretünk mindig egy vonalon állottak

Ismerjük azért kötelességünket ma is. Megerősíteni azon köteléket, mely bennünket s hitsorsosainkat az egyházzhoz fűz; megszilárdítani azon kapcsolatot, mely bennünket s polgártársainkat a hazához köt. Hódolat az anyaszentegyház magasztos feje iránt; törhetlen hűség a magas uralkodó család iránt; a hazaszeretet tiszta érzet, teremtve, fentartva, szentesítve, megkoszoruzva szents változatlan hitünk által; — hazánkban a nevelés s művelődés előmozdítása, hazánk határain túl szegény vérrokonainknak vallásukban és nemzeti öntudatukban; sajtóságaikban való fentartása: — ezek képezik törekvéseinknek czélját, s így rójuk le egyházunk s hazánk iránti kötelességünket. (Hosszan tartó éljenzés.)

Alvó madár.

(Szabadon Molinari után.)

Téltájon zuzmarás köd ül
Sűrűdért hint füre fára,
Ablakmba kis madár röpül
Itt lapl meg éjszakára

Majd behunyja bágyadt kis szemét
Nem zavarja mécsvilágom,
Álm a in tán hall tavasz-zenét?
Lát kelő fényt, száll virágon!

Lelkemem is téli bús köd ül
Bánat éje, könyező dér;
S szívem, e vándor madár röpül
S fent a lakban bék-tanyát kér.

Nyilt az ablak: a kegyes kereszt!
Rajta mécsként a hit fényel:
»Csak pihenj! s a menny tavaszt keleszt!«
Boldog álom: ily reménnyel.

Soc. J.

Fent és alant.

— Beszély. —

(Folyt.)

X.

Sok igazságtalanság történik a világon, de talán egy sem oly nagy, oly lázító, mint a mai művelt, és emberszeretettől áradó kor igazságszolgáltatása.

Mert a szegénység, a nyomor átka sehol sem nyilatkozik oly érezhetőn, mint ha a gondos és lelkiismeretes állam veszi annak ügyét kezébe. Az alacsony sors magában véve nem szenvedés; de azzá teszi a szivtelen emberek megvetése s azon emberietlen bánásmód, melyben részesül. De egyes emberek bántalmait beszámíthatjuk az esztelen gögnak, a dölyfös öntudatnak, mely soha személyes érdemből, hanem a születés által nyert rang, s a nem tudjuk mi által elért hivatalból csirázik elő. De minek számítsuk be azt, ha hirhedt gonosztévőkről, kik százszor megérdemelnék a bitót, a máglyát, atyailag gondoskodnak s minél nagyobb bűnös valaki, annál nagyobb gond van arra, hogy kényelemmel legyen ellátva, jó fekvése legyen, jó levegőt szíjon, jól egyék, igyék és szórakozzék. Hanem a kis bűnösök sorsa egészen más. Ezek szenvednek a nagyokért; ezeknek panaszait nem hirdetik az igaztalanságokon felháborodó, nemes érzésű újságírók, szenvedéseiket nem hozzák napfényre buzgó börtönvizsgálók, humanus rendőrönökök, — ezeknél csak egy kategória van, egy börtön. Az ilyen bűnösök panasa oda szárad a börtön falához; a kegyes igazságszolgáltatás ezek iránt bátran lehet szemtelen, — azért senkinek sem tartozik felelősséggel.

Annát, mert csak szegény varróleány volt, a legaljasabb gonosztévők börtönébe vetették. Ha méregkeverő, ha gyujtogató, ha gyermekgyilkos lett volna, számíthatott volna az állami gondviselés kitüntető figyelmére. Ott az ilyen hölgyeket a mai humanus kor igen megbecsüli. De mivel csak egyszerű tolvajlás gyanujában állott, nem érdemelt nagyobb figyelmet, mint hogy a közönséges zsebmetszők, esavargók, tolonczok, vagyis azon fajta bűnösök szállodájába kerüljön, kikről a lapszerkesztők nem szoktak irni sensatiós tudósításokat.

46*

Anna pedig lelkét érzé megtörni, midőn atyjától elvezették. Ő, ki öntudatában oly tisztának, oly szenny nélkülűnek érzé magát, kitől a rossznak még fogalma is oly távol volt, hogy a gonosz eselszövénynek eszméjére sem ébredhetett, — nem vala képes magát védeni. Bénító fájdalom vett erőt rajta; látott, észlelt mindent maga körül, de minden oly esodálatosnak, oly rémítően szokatlannak tetszék körülé, hogy pillanatonkint azt sem tudá, mi történik vele. Mintha esöndes örület homálya nehezkedett volna elméjére, a kihallgató bíró előtt téveteleg pillantással nézván körül, szórakozottan válaszolt az adott kérdésekre. El volt fásulva s mint a száran ütött virág, remegve hajlott ide-oda, — s nem tudta mit eselekszik, mit beszél.

Ez feltűnt a vizsgáló bírónak is, — s meg volt győződve, hogy most egy kitanult gonosztevővel van dolga, a ki fiatal kora daczára mester a tettetésben, — hanem a vizsgáló bíró nagy emberismerő, őt ugyan megcsalni nem lehet. Ki vette volna észre a szegény leányban a némén tűrő tiszta lelket, az ártatlan szűz szende félelmét, s a gyötrelemben, a megaláztatásban megkövült fájdalmat?

A vizsgáló bíró azonban nem csak nagy emberismerő, de nagy szépész is. Ő maga ismeretes arról, hogy különös részvétellel, gyöngédséggel viseltetik a szép és fiatal gonosztevők iránt. Ezen derék, kövér s pirosképű ur az ilyen fajta szegény eltévelyedettekről igazán atyailag gondoskodik. A szép bűnösöknök, a kik kezei közé jutnak, sorsát lehetőleg enyhíteni törekszik. Külön szobát rendel számukra, sőt részvéltáogatásokat is szokott nálók tenni. Így gondoskodik ezen derék ur. Igen számos szerencsétlen dicsekszik az ő szeretetteljes, s udvarias bánásmódjával.

Ha azonban, a mi hallatlan ritkaság, a szép s fiatal bűnös elég esztelen a nagyhatalmu ur gyöngéd gondoskodását megvetni s elutasítani, — oh akkor a pirosképű kövér ur a turbékoló galambból vérszomjas keselyűvé válik; s a dölyfös bűnöst egy éjjelre odazáratja a legaljasabb, a legocsmányabb népsöpredék közé. Ki kéri tőle ezt számon? Teheti, hatalmában van. Az az éj azonban elégséges arra, hogy a finnyás gonosztevő visszakiváncsozzék magán fogságába, — a hol csak bírójával van dolga.

Ez nem mese; ez így van.

Anna kezeit összekulesolva s fejét megtörten lehajtva állott a vizsgáló bíró előtt, s nem vette észre, mily szakértő buzgósággal szemléli a jóakaratu ur szelid szép arcát, fájdalom árnyékolta szemeit, — s mint biztatja őt magas kegyeiről, jóakarataról. Csak arra ébredt föl fájdalmas fásultságából, hogy egy erőteljes lökést kelle adni a gyöngéd urnak, ki arra rögtön szerepet eserélt. Szigorú s kemény hangon parancsolta elő szolgálit s a szokásos hivatalos stylumban rendelte el, hogy a vádlottat oda kell zánni a legelső terembe, a hol a publikum óránként változik.

Ott majd magához fog térni, s megszeliidül.

Az előparancsolt szolgák egyike, alacsony termetű, zömök ember, egy csomó kulcsesal kezében megjelent s a mint a vizsgáló bíró ur haragtól piros gömbölyű arcát megpillantá, legottan tudta, hogyan áll a dolog. Megfogta Anna kezét, s vezette kifelé.

A szegény leány hagyott magával tenni mindent, nem ellenkezett. Szinte könnyebbnek érzé magát, midőn kilépett a szobából s keskeny hosszú folyosón megindulva, mindig lejjebb haladva, elvégre azon hely küszöbéhez érkezett, a hová zárandó volt.

Egy szót sem szólt ezen idő alatt.

Fogalma sem volt azon helyről, a hová vezetteték. Ha tudta volna!

Földalatti tágas, de sötét, s a legundorítóbb légtől nehézkes terem volt az, melyben rendesen válogatott társaság szokott együtt lenni. Válogatott annyiban, mert az ismert első rangu zsebmetszőkből, csavargókból, ezéges tolvajokból, betörőkből s utcai rablókól voltak annak vendégei összeválogatva. Ha valaki külön, meghívó kártya mellett, a legszigorubb pontossággal és szorosan rang szerint gyűjtötte volna egybe őket, — a társaság nem lehetne válogatottabb. Voltak ott férfiak, nők, suhanczok, gyermekek s aggok vegyest. Divatosan öltözött uracsok és rongyos munkások, selyemruhás delnők, éjjeli kóborlók s félmeztelen lafanczos koldusnők, szoptatós asszonyok, ronda, utálatos, részeg ficzkók, romlottságtól büzhödött utcai gyermekek, — a bűn és a nyomor áldozatai a legtarkább vegyületben.

Látni kell e helyet. Fent, a napvilágon büszkén ragyog a mai felvilágosodás napja; szeretetet lehet a kor, — lássuk mi van — a lant.

Az alacsony s fojtó büzzel tölt terem egyetlen lámpával volt megvilágítva, mely a koromsötét, szirtos felső boltozatról lógott alá. A félhomályban alig tehető a mozgó, járókelő, fekvő s gugguló alakokat kivenni. Szemnek és tudónek szokni kell e helyhez. Szanaszét néhány durva s gyalultatlan lóza volt; azokon ültek, heverték széltében, hosszában — a vendégek. Ki aludt, ki fecsegett, ki énekelt. Kiki kedve szerint, mert itt teljes szabadság van. A zibongó zajon néha keresztül halatszik valamely bánító gyermeksírás, elfojtott nőszörgés, majd kebellázító vad kacaj s undorító káromlás. Az elkárhozottak helye lehet ilyen. Ez a civilizáció — pokla.

A lámpa alatt félkörben látható a társaság zöme. Középen áll egy nyulánk, csinos termetű fiatal ember, kinek cylinder van a fején. Lehetne mondani divatosan van öltözve; még monoklija is van. Fogai közé szivart szorítva, tekintélyes állásban, valamely közrdekű dolgot beszél el, mert a körülállók, férfiak, nőknagy figyelemmel hallgatják; csak koronkint törnek ki ordító kacajban s dülnek a nevetéstől jobbra, balra.

A fiatal ember ismeretes e társaság előtt. Ő az ugynevezett »szép Kóbi«, — elsőrangú zsebtolvaj, betörő s diplomatikus szerencsevadász. Valamivel finomabb gonosztevő, mint a többi. Pedig a többiek sem megvetendő egyéniségek. — ott áll a herculesi termetű rőt Náci, ki különben becsületes ember, mert egész héten dolgozik, hanem vasárnap elvevő azt, a mit keresett a héten, s a kívül találkozik; rendesen minden hétfőn bent van a társaságban. A másik sovány, alacsony ember, beesett, hálvány arczezal, eza jó Náci, ki soha sem lop semmit, de minden lopott jószágot nála talál meg; a harmadik a Kóbi kenyeespajtása és segéde, a zsidó kicsiny Iezig, igen tekintélyes zsebmetsző s a

társaság leghasználhatóbb tehetsége; a negyedik a goromba Fránczi, ki csak éjjel szokott működni az utczaszögleteken, s a kést is tudja forgatni, — az ötödik a vén Róbert, foglalkozására nézve koldus, ki a templomajtóknak, temetők szélén, utczaszögleteken keresi a kenyerét s tulajdonképen nem tartozik a társasághoz, hanem mivel nincs szabadalma a koldulásra, minden héten befogják huszonnégy órára, azután kieresztik, hogy kolduljon tovább. Ez nincs is ott a társaságnál, hanem rendes helyén ül a küszöb mellett, hatalmas ólmos botjával, melyet rendszeren nála hagy-
nak, — bizonyos okokból.

A körülállók válogatott seregét kiegészítik az éjjeli delnők, kiknek czifra ruhája a legsötétebb romlást takarja. Mindeniknek oldalánál áll egy, kettő, — csak a vén Róbertnél nem. Az arról ismeretes, hogy a pálinkát szereti s nem a nőket.

Ezen helyre, ezen társaságba vezették — Annát.

A szép Kóbi a leggyakorlottabb tolvajnyelven s bámulatatos szónoki tüzzel mondta el történetét, — valószínűleg élményeit. Néhány apró suhancz, a pokolgymnasium növendéke fenragyogó arcczal hallgatá a beszédet. A ki még csak kezdő, az ide jőjjön; az állami gondviselés alatt kiképezheti magát.

Kóbi kiszította szivarját s harsány hangon kiálta:

— Hol van a vén Róbert?

Az ott guggolt a küszöbnél s nem mozdult.

— Vén Róbert, — elő veled! Itt a szivarcutka a bagónak.

Kóbi a vén koldust rendszeren ezen kegyben részesíté. Ő kapta meg a szivarvéget, melyet Kóbi elvetett. Hanem most az egyszer a vén Róbert nem érdeklődött a — bagó után.

Azalatt ugyanis, míg a szép Kóbi a társaságot mulattatá, az ajtó nesztelen megnyílt s a börtönőr bevezeté — Annát.

Anna nem tudta, mi történik vele. Zsibbadtan, érzéketlen követé a porkolábót. Midőn azonban belépett az irtózatoss helyre s végig pillantott az ott jelenlevőkön, hirtelen fölébredt álmából. Egy kétségbeesését kifejező, velőt rázó sikoltással hirtelen megfordult, s megragadá az ajtó kilincsét, — de már késő volt, — az ajtó bezárult.

Akkor azután az ajtó küszöbénél eszméletlenül összerogyott.

Szerencséjére a szép Kóbi valamely elnős megjegyzést tőn, melyre a hallgatóság óriási kacajban tört ki. A sikoltás hangja elveszett; nem hallá meg senki, csak a vén Róbert, ki ott ült a küszöbnél.

A vén Róbert, midőn látta az ajtót megnyitni s annak küszöbén a belépett alakot felsikoltva összerogygni, egykedvűleg oda fordítá fejét s nem mozdult. Gondolta, majd fölkel, ha megunja.

Várt egy ideig, s mikor látta, hogy az alak nem mozdul, elővette botját s nem épen gyöngéden megtszítá vele Annát, durva, morgó hangon oda szólván:

— Kelj föl onnét! Rád hágnak!

Anna nem érzé a gyöngédtelen érintést, nem hallá a hangot. Eszmélet nélkül volt.

A vén Róbert megint várt egy ideig, azután ismét oda fordult:

— Elmenj onnét, ha jót akarsz!

S hozzá egy ocsmány káromkodást hallatott.

De Anna arra sem mozdult. Csak akkor tért magához, midőn érzé, hogy egy durva kéz elránzigálja onnét, a hol feküdt. Felnyitá szemeit s iszony volt, a mit látott.

Körülte rongyos, ijesztő, vad alakok. Szemtelen kezek érintését érzé, melyek zsebeit kutatták. Emberi vonásokból kikelt arczokat láta maga körül, alig egy arasznyira arczától. Undorító lehellet támadta meg szagérzékeit. Rémulten akart felugrani, hanem azon pillanatban egy éles, sivító hang hallatszék:

— Félre innen!

Kóbi volt, ki midőn a csődületet a küszöb mellett észrevette, abba hagyta beszédét, egy ugrással ott termett, s széttaszítá a tömeget s nézte mi látni való van ott.

Annát a vén Róbert tartá kezeiben.

— Eredj innen vén Róbert, — szólt Kóbi eltolva az öreget. Kaptál már bagóra valót. Hadd lám, mi van itt. Lelkemre, ez szép egy leány! Uj nyereség. Félre innen!

Egy czifrán öltözött kisasszony lerántá Anna kendőjét, hogy Annát láthassa.

— Ki lehet ez?

Anna e pillanatban átérzé, hová jutott. A fájdalom és kétségbeesés hangján kiálta föl, kezeit összekulesolva.

— Irgalom, irgalom! Ne bántsanak!

A hangra előtolá bozontos fejét a vén Róbert, esdálkozással és meglepetéssel néze Anna arczába. Azután körülnézett, mintha eszmélni akarna.

— Ne félj babám! szólt a szép Kóbi, eltaszigálva a körülállókat. Ne félj! Én oltalmamba veszek. No no, ne remegj. Itt én parancsolok, — én vagyok az ur, — én oltalmamba veszek. Lóduljatok innen! Én ezen kisasszonyt fentartom magamnak.

Vad moraj és kaczagás hallatszék e szavakra. Csak a vén Róbert hallgatott, s nézte Annát.

— Nos, ki merészel ellenkezni? kiálta Kóbi czilinderét félrevágva.

— Te mindig mindenben a javát akarod, szólt a kicsiny Iczig bosszusan. Ideje volna már helyet engedned.

— Te nyomorult! eltakarodol mindjárt.

— Majd beszélék én is, vága közbe a rőt Náci, nagy óvatossággal Kóbi háta megé kerülván.

Hanem Kóbi ismerte módját az ily fogásoknak; hirtelen kirugott hátra felé, s a rőt Náci egy iszonyu lábbrugást kapva ágyékára, elterült a földön, magával rántva két ott báméskodó rongyos asszonyt, kikbe belefogózkodott.

— Csak merjetek közeledni, szólt Kóbi tűzbe jövéen s feltűrte kabátjának ujjait. Jer galambom! Enyém vagy.

S kinyujtá kezét, hogy megfogja Annát.

Hanem azon pillanatban megsuhant a hatalmas bot a vén Róbert kezében s a szép Kóbi beütött cyllinderrel s beütött fejjel ott eviczkélt a bámuló tömeg között, mely azután a kalapjába szorult lovagot ütötte, rugta, — alig tudott talpra állni.

— Helyesen volt vén Róbert, nem hiába voltál katona!

A szép Kóbi azonban alig hogy talpra állt, s kifujta magát, dühtől rekedt hangon kiálta:

— Elő a bicskával! Te czudar templomi koldus,

te imádkozó vén gazember, ki hozzánk sem tartozol, te ajtatos akasztófavirág! Előre ficzkók! Ez a barátkonyhán élő sehonnai akar nekünk parancsolni. Ide mellém, — kibem van becsület.

Miután a jelenlévők között több érte magában, hogy benne van becsület, legalább annyi, mint sok másban, ki szabadon jár s méltóságokat visel, oda sorakozék a szép Kóbi körül, elővette zsebfegyverét, s fenyegetőleg közeledék a vén Róbert felé

Az azonban nem látszék megijedni. Oda hajolt Anához:

— Ismerem kegyedet kisasszony! Ne féljen, de takarja el arcát, hunyja be szeméit, ne lássa azt, a mi most történni fog. Maradjon nyugodtan.

Azzal hirtelen ledobta durva, rongyos köpenyét, s markába köpve, kezébe fogá ölmos botját, s megforgatá maga körül. A hova ért, ott esont törött, kéz bémult,

szem kifutott. A vén koldus elpáholta az egész tisztaságát. A szép Kóbi kapott három emléket, egyet tarkójára, egyet derekára, egyet szépen formált lábikrájára. Többé nem parancsolt, hanem jajgatva, ordítva bujt el az asszony népség háta mögé. A többi is menekült a merre lehetett. Az volt a legboldogabb a ki zsebébe dughatta bicskáját és semlegesnek vallhatta magát. Utoljára valamennyien igen szépen könyörögtek a vén Róbertnek, hogy maradjon veszteg, ők is úgy maradnak.

A vén Róbert még körüljárta a vendégkoszorút, s udvarias bókók helyett egy pár delhőnek a frizuráját megtépázta, néhány ficzkót hatalmas tenyerével nyakon felejtett, egy pár vén asszonyt felrugott, — szóval, rövid fertály óra alatt, a salon fennálló szabályai szerint, helyreállítá a rendet.

Azontul nem mert megmukkanni egyik sem.

(Vége következik.)

TÁR C Z A.

Szent Gellért, mint bölcsele.

(Vége.)

A neoplatonismustól kölcsönzé szent Gellért tanát a principiumokról, onthologiai lételekről, miknek alapján őt, műve kiadója, a tudós gróf Batthányi püspök »minden ízében platonikus« bölcseletnek állítja. Csak hogy adósunk marad ez állítás beigazolásával. Mert a mire okadatul támaszkodik, szent Gellért onthologiai főelvei ép oly messze esnek Platótól, mint századának összes neoplatonismusa.

A mindenség e főelvei a »Deliberatio« (53. lap) szerint: »az atom, pronunciativum, proloquium, monas, punctus, semitonium, ostentum.« Magyarságunk nem rendelkezik az iskolás bölcselet e fogalmait szabatosan visszaadó kifejezésekkel. Megkísértjük értelmi magyarázatukat.

Az »atomus«-nak, paránynak ma bölcseleti és fizikai közfoglalomba bevett kifejezése a középkor scholastikusainál egyedül létezőt (singulare ens), de személytelent jelentett.

A pronunciativum az aristotelesi *ὄνομα*, a Spinoza-féle substantia fogalmakkal rokon értelmű. »Pronunciativa ea dicantur, quae per sese sunt cognita«, tartja a XI-dik századbeli scholastika. És Spinoza harmadik meghatározása szerint: »Állomány alatt azt értem, mely magában létezik és maga által, per se, fogatik fel.«

Szent Gellért harmadik főelve a proloquium. A római előbeszédet értett alatta. Az iskolás bölcselet szótárában a dolog mivoltát, természetét jelenti. Némileg rokonfogalom a lényeges alakkal, a substantialis formával. »Proloquium enim ostendit, ut sit, et quid sit«, determinálja a scholastikában avatott Bernardi János »Philosophiae Seminarium«-a. (I. köt. col. 1097.)

Monas egységet jelent, de az iskolás bölcseletnél az érzékiség járulékaival. Ezt Giordano Bruno gerjelmes pantheismusa a XVI. században fokilag módosítva belévitte a világegyetem minden ízébe. Bruno a scholastikától, Leibnitz »Monodologiája« Brunótól kölcsönzé a monasnak átmódosított fogalmát.

Punctus, pont — az elemi tér. »Punctus in spatio omnium primus positus est.« Magasabb elvontsága a *τὸν* kategóriájának.

Semitonium a latin nyelven író neoplatikusok műveiben egyértelmű az egyetemes arány, comunis proportio, a kiterjedésbeli összhang fogalmával.

Gellért utolsó, hetedik lételve az ostentum, Du Cange »Glossariuma« percz számba veszi s így az idő kategóriájának megfelelője.

E lételemelek, principiák azon főfogalmak felszámolása akarnak lenni, mikre minden dolog visszavihető. Gellért is a dolgok legmagasb általánosságainak tartotta, miket nem is lehet tovább elemzeni, mert úgy, a mint vannak, a tárgyi világ alapvető meghatározásai.

A keresztény bölcseletben nagy kelendősséggel kelő neoplatonismus útján jutott e kategoriasorhoz, mely sok toldás, fordás és módosítás útján Platónak »Philebus«-ában kifejtett főfogalmaiból származott le a scholastikára. Már Plató categoria sora: a lényeg, mozgás, állás vagy helyzet, ugyanez, más (*εἰρήνη* — *ἰσότης*) — ezek sem a nagy philosoph elmélődő bölcseletének édes szülöttjei. (Plato »Philebus« II. könyv, 2. fejezet). Meglehetősen önkényes és hiányos föltevések, miknek értelmi mélységet nem kölcsönöz alapos inductio. De Plotinusnak tetszett ez az üres formahüvelyezés és leszállítá számukat négyre. (Plotinus »Enneadum«, 5, liber 2, caput 4.) A scholastika felrúgtatta hatra és onthológiájában nagy szerepet juttatott a: res, ens, unum, bonum, aliquid, verum kezdőbetűiből alakított »Rebaus« fontoskodó jelentőségének. E sort a »Deliberatio« szerzője hétre egészítette ki, itt is a hetes szám iránti mystikus vonzalmának indulván serkentésén.

Nem egy helyütt esik meg ez rajta. A hetes szám titokzatos értelmébe vetett hite mellett több ízben szent János tekintélyével bizonykodik. Eltöpreng e szám értelmének rejtélyén. Felhozza, hogy a világ bölcseleti hét ég létezését állítják. És hisz e tény mysteriosus voltában. Okadatul idézi a »Titkos Jelenések« könyvét, melyben a szám csakugyan sűrűen szerepel.

Egy végiglapozásra a Tárkányi fordította Vulgata illető könyvében feltaláltam a hét egyházat és a hét lelket (I. rész, 4. sor), a hét gyertyatartót, hét csillagot, a hét egyház anyagait (I. rész, 13, 16, 20. vers), a hét pecsétű könyvet, a hét harsonát, az angyalok hét csapását, a hét arany csészét telve Istennek hét haragjával stb. (V, VIII, XV. rész, 1, 6. vers.) Gellért pythagoreikus mysticismusa az apokalypsis rejtélyeihez előszeretettel tapadt s megkísérté bevonni a bölcselet tárgyai közé.

Rejtélyes vonzódása a természet legegyszerűbb tárgyaiba is mystikus jelképiséget olvasott belé. Felsorolja az általa ismert drágaköveket — például — »az egybáz — mond — a patriárchákban jaspis, a prophetákban zafir, kalcedon az apostolokban, az apostolokban smaragd, a szüzekben sardonixkő, az önmegtartóztatókban koznil, a tudorokban krysolit a remetékben türkés-kő, a barátokban topáz, az özvegyekben krisopráz, a hitvallókban jáczintkő, azokban, kik Krisztusért mindenöket odaadják, amethyst és a világ e kövekkel van ékesítve. (Deliberatio, 178. l.)

Keresztény felfogása kifakad a régi pogányok ellen, hogy az eget merő földi állatokkal és pogány istenek neveivel népesíték be. (148. l.) Krisztust, kinek se eleje, se vége, tartja az ég sphaerájának, melynek központja a minden oldalról egyenlően körülrekesztett föld. E föld körül forog a nap, délről jövet halad nyugotnak, idejutva, ismeretlen alagutakon gördül tova, míg keletre visszaérkezik. Táplálékát a légkör vizei alkotják. Ez ellentétes elemet alakítja át meleggé és fénnyé, míg a felszivott víz egy részét harmatban, esőben hullatja vissza a földre. (Del. 41, 116, 57. lap.)

Ime ezek szent Gellért astronomiai nézetei. Ptolomaeus égtani elméletével s Cosmas, alexandriai szerzetes »Cosmographia Christiana«-jával rokonok. E hatodik századbéli hírneves munka leírja a föld alatt elgördülő nap ismeretlen utját is. A világ északi részén levő magas, gömbforma (conicus) hegyet kerülgeti pályája. Mihelyt e hegy mögé jut a nap, beáll az éjszaka. Ha innen kerül e hegyen, nappal következik.

* * *

Ilyen a tudomány, a szellem, a philosophia, melyet Gellért Bologna híres főiskoláján sajátjává tön és magyarországi új hazájában meghonosított.

Ismereteinek jó része elmaradt mögöttünk. Tudományának zömét elavíthatá a haladás. Philosophiai nézetei némelyikét ásadékká változtathaták újabb tanok újabb elméletei.

De a magyar művelődés kutatója, a hazai bölcsészet történetének írója miért ne kutatna ez ásadékokban is érdekekkel a magok után, miket a keresztény művelődés magyarhoni új törésébe, nyolcz század előtt, annyi buzgósággal hintett vala el — az első magyar vértanu, az első hazai bölcselő, szent Gellért a magvető?!

Dr. Ompolyi M. Ernő.

RÖVID HIREK

— Legfelsőbb adományok. A király ő Felsege a békéssámsoni és litkai r. kath., nemkülönb a greniczi ágost. hitv. evang. hitközségnek, iskoláik felépítésére az elsőnek 150 frot, a két utóbbinak 100—100 forintot, továbbá Borostyánkő tüzkárosult lakosainak segélyezésére 500 frot adományozott magánpénztárából.

— Ft. Zalka János győri püspök ur ő nagyméltósága a jobbaházi templom építési költségeire, az aggfalvi, gálosi és rábacsanaki iskolákra egyenkint 50 frot, a sopronmegyei szentmártoni kath. hitközségnek orgona beszerzésére 60 forintot adományozott.

— Szoldatics Ferencz Rómában lakó nagyhirű képirozó hazánkfiát, ki XIII. Leo pápa ő Szentségét, Ferencz József király ő Felsege számára természet után festette, mint az »Univers« írja, érdemrenddel tüntette ki ő Felsege. Newman bibornok felszólította a kitünő művészt, hogy ezen arckép után készítsen egyet az ő számára.

— Kolonban f. hó 2-ikán szentelte föl ft. Balogh Antal esperes és gerencséri plébános a koloni élő szent olvasó-

társulat gyászlobogóját. Az ünnepélyre a templom zsufolásig megtelt ajtatos hivekkel és társulati tagokkal.

— Lauka Gusztáv író f. hó 8-ikán ünnepelte írói működésének 40 éves jubilaumát. A király ő Felsege ez alkalomból a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét adományozta a jubilansnak, az írói és művészi kör pedig lakomat rendezett tiszteletére.

— A Széchenyi-szobor leleplezését tavaszra halasztják, nagy ünnepélyességgel fogják megtartani; az előkészületek most történnék, miután az öntőde e hónapban készen lesz a munkával.

— Szerajevóban Württemberg herceg f. hó 6-ikán nyitotta meg a reálgymnasiumot s a katonai nevelő intézetet. Az ünnepélyen a város képviselői s a felekezetek lelkészei is jelen voltak.

— Halálozások. Cservik János irgalmasrendi alperjel és főgyógyszerész Pozsonyban. —

— Lamoricière tábornoknak, a pápai hadsereg hajdani, nagynevű hadvezérének síremlékét mult hó 29 én szentelték föl a nantesi székesegyházban; a síremlék remek mű s a tavalyi párisi kiállításon nagy feltűnést keltett. — Frullani olasz költő, kinek atyja Alfieri meghitt barátja és III. Ferdinánd nápolyi király pénzügyminisztere volt, Flórenczben meghalt. — Japánban borzasztóan dühöng a kolera s a tavasz óta szeptember végeig százezer embernél többet ragadott ki az élők sorából. — Sangiorgio szobrász, az arco della Pace bronz alakjainak készítője Milanóban f. hó 2-ikán élte 80. évében meghalt.

Társulati Értesítő.

A Szent-László-Társulat

XIV. rendes közgyűlése 1879. november 6-ikán.

A Szent-László-Társulat f. hó. 6-ikán tartá a központi papnövelde nagytermében ez évi rendes közgyűlését. A gyűlést az egyetemi templomban tartott istentisztelet előzte meg. A püspöki karból jelen voltak Peitler Antal váci püspök, Pauler János székesfehérvári püspök, Kubinszky Mihály fől-szentelt püspök. A világiak s a vidék ezuttal esekély számmal voltak képviselve. — Dr. Balogh Sándor ügyvéd társulati alelnök meleg szavakban üdvözölte az egybegyűlteket s hivatkozva az eddigi szokásra, fölkérte Kubinszky Mihály püspök ur ő méltósága vezetése alatt Csernyánszky István nyitra-zsámbokréti plébános, Pauer György fővárosi polgár és Rudnyánszky Ferencz ügyvéd urakat, hogy küldöttségileg tiszteletteljesen hívják meg a méltóságos elnököt a közgyűlésbe s kérjék föl elnöki székének elfoglalására.

A küldöttség megbízatásában eljárván, kevéssel tíz óra előtt Schlauch Lőrincz püspök elnök ur ő méltósága megjelent s a jelen voltak lelkes éljenzései között elfoglalván elnöki székét gyönyörű eszmékben gazdag, szellemdús beszéddel — lapunk élén közöljük — megnyitá az ülést. — A beszédet többszörös tetszésnyilatkozat szakította félbe s hosszan tartó éljenzés követte. A jelen voltak feszült figyelemmel s valódi élvezettel hallgatták a püspök ur gyönyörű, szónoki előadását.

Az elnöki megnyitó beszéd után Lonkay Antal indítványára határozottatott, hogy a közgyűlésből a szent Atyához hódolati felirat intéztetik s ezzel kapcsolatban a társulat 1500 frank szereteadományt tesz le aranyban a pápa trónzsámolyához

A felirat szerkesztésére s annak a szeretetfíllérral leendő elküldésére a püspök-elnök ur kéretett föl.

A titkár jelentést tett a társulat működéséről. Fennállása óta az egylet 118,202 frt 62 krt fordított segélyzésekre. Százhet hazai templom építéséhez vagy kijavításához járult kisebb-nagyobb adományokkal; százharminczöt iskola építését vagy felszerelését segítette elő. Adományainál a legcsekélyebb összeg csak ritkán szállott alá 30 frtig, míg a legnagyobb meghaladta a 600 forintot. — Két csángó ifjut neveltetett saját költségén. Évenként 840 forint rendes subventiót ad két magyar tanító javadalmazására Bukarestben és Ploestben s lehetővé tette, hogy a bukaresti elemi iskolában jelenleg már két magyar tanító működik. A moldvai csángók egyházi és iskolai szükségéről ügyekszik, tehetségéhez mérten segíteni s törekvése oda irányul, hogy magyar hitköldérek működhessejenek mint lelkesek a csángó községekben. A bukovinai csángókra is kiterjedt gondoskodása s Józseffelva községét temploma s iskolája felépítésében jelentékeny adományokkal támogatta. A Belgrádban lakó magyarországi illetőségű katolikusok elemi iskolájának fentartására évenként 200 frt rendes segélyt nyújt. A hercegovinai kath. missiót 400 frttal segélyzi, a boszniai szent ferenczrendi szerzet részére a gyöngyösi zárdában évenként 2 növendéket képeztet. — A társulat alapítványi tőkéi a lefolyt évben is jelentékenyen gyarapodtak, s jelenleg értékpapirokban: 21,250 forintra, készpénzben 17,361 frt 67 krra rugnak. — A titkár végül bemutatta azon népszerű nyelven irt röpiratot, mely a csángók rövid történetét tartalmazva s jelen viszonyait ismeretve, ezzel kapcsolatosan ismerteti a társulat célját, kiemelve annak vallási és hazafiai szempontból szükséges támogatását. A röpirat 6000 példányban nyomtatott s ki fog ingyen osztatni.

A titkári jelentést dr. Czobor Béla fehérmegyei áldozár s egyetemi magántanár értekezésének felolvasása követte. Tárgya: »Az egyházi művészetek hazánkban.« Értekező jelenleg tanulmányi utazáson lévén külföldön, a felolvasást Rostaházy Kálmán krisztinavárosi plébános ur volt szives teljesíteni.

A felolvasott pénztári kimutatás tudomásul vétetett s a számvizsgáló bizottság jelentése alapján a pénztárnoknak az 1878. számadásra nézve a fölmentvény kiadatni határozatott.

Schlauch Lőrincz püspök elnök ur ő méltósága sajnálatlaltal jelenti, hogy a társulat nagyérdemű alelnöke, Pauer János székesfehérvári püspök ur ő méltósága, ki e tisztet tizenegy éven át nagy buzgalommal viselte, erről lemond. Erre fölolvastatott a püspök ur levele is, melyben magát fölmentettni kéri, s kijelenti, hogy a társulat érdekeit jövőre is előmozdítani kötelességének ismerendi. A közgyűlés a lemondást elfogadta s nevében elnök ur ő méltósága meleg köszönetet mondott a lelépett alelnök urnak azon buzgó szolgálatokért, melyeket társulat ügyei iránt mindenha tanusított.

Az ekként megürült alelnökségre, a püspök-elnök ur ő méltósága előterjesztése folytán, Kubinszky Mihály püspök s pápai praelatus ur ő méltósága közfelkiáltással megválasztott. Ő méltósága örömmel elfogadta a megtiszteltetést s köszönetet mondott a személye iránt nyilvánított bizalomért, igérvén, hogy a társulat ügyeit mint eddig ugy ezután is lelkiének egész hevével előmozdítani leendő egyik főtevése.

Fuchs R. pénztárnok elfoglaltsága miatt ezen tisztéről lemondván, a közgyűlés helyébe egyhangulag megválasztotta

Bach János urat, a Szent-István-Társulat ügynökét, ki a pénztárt a választmány határozatából ideiglenesen márátvette.

A választmány és a számvizsgáló bizottság tagjai újból megerősítettek. Ez utóbbiaknak buzgó fáradozásaiért a közgyűlés köszönetét nyilvánította.

Az indítványok sorára kerülvén a tárgyalás, Kubinszky Mihály alelnök ur ő méltósága indítványozta, hogy a moldvai csángók ügyének sikeresebb előmozdíthatása végett, tenné magát a társulat érintkezésbe a jassyi püspökkel s kérne tőle újabb adatokat s felvilágosításokat a csángók egyház-ügyeiről s azon módokról, melyek az ottani viszonyokhoz mérten legcélszerűbbek lennének. A közgyűlés az indítványt magáévá tévén, Kubinszky Mihály püspök ur elnöke alatt Borszék Soma, Lonkay Antal, Sántha Lajos és Márkus Gyula tagokból álló ad hoc bizottságot küldött ki, hogy ezen ügyben a teendőkről tanácskozzék, a jassyi püspöktől a szükséges teendőkre s adatokra nézve magának tájékozást szerezzen, és a tovább teendő intézkedés iránt javaslatot nyújtson be a jövő közgyűlésnek.

Rostaházy Kálmán, mint az actio-bizottság tagja, indítványt nyújtott be, melyben a társulat működésének hatványozása végett a szervezet megváltozását hozza javaslatba. Az indítvány, minthogy annak tárgyalásába a közgyűlés azonnal nem bocsátkozhatnék, a választmányhoz utasított megvitatás és jelentéstétel végett.

A tanácskozás tárgysorozata ki levén merítve, elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Ruzsicska János és Liphay Kornél tagokat kérte föl. — Balogh Sándor köszönetet mondott elnöknek a gyűlés tapintatos vezetéseért s fölkérte, hogy főpásztori áldását adná a jelenlevőkre. Ennek megtörténte után a gyűlés véget ért, hosszasan éltetve a tereből távozó elnököt.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

a Sz.-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Miklosovich Alajos esperes gutai plébános	43	49
Khón András esperes villányi plébános	61	55
Szkurkay Ágost homonnai plébános	34	16
Kiss János kapuvári káplány.	31	15
Biloveszky Endre kassai papnöveldei tanulm. fel- ügyelő	42	60
Verzár István esperes nyiregyházi plébános	31	50
Láposy Márton perlaki plébános	31	50
Chalupni János pécsi papnöveldei aligazgató	100	80
Fellner Ferencz pozsonyi káplány	64	85



Temesváry Móricz

cipő-gyára

Budapest, király-utca 2. sz.

Orczy-ház.

A teli szükségletek a nál nagyban és kicsinyben:

Hélgyek számára:

Nemez pongyola cipőket minden színben sarrakkal és eszkorrall 1 frt 80 kr.

Eberlasztig vagy bőr-czugas topánokat magas vágással, a legfinomabban kiállítva 3 frt.

Czugas bőrtopánokat, erős csagrin vagy bornyubőrrel vere nemegbélésel, sze-elve. Dupla talppal, erős időben tartós 3 frt 40 kr

Urak számára:

Topányokat, bornyu vagy bagaria bőrből, szegett és srófiot duplatalppal, igen erős 4 frt.

Topányokat orosz lakkbőrből, szegett dupla talppal és srófiunkával, munkába és erős időben való 4 frt 80 kr

Térdcsizmák, dupla bagaria bőrből háromszoros csavarral ellátott dupla talppal vízmentes 8 frt 80 kr

Ugyanaz orosz lakk bagaria bőrből 12 frt

Megrendelések postai utánvét vagy az összeg beklüldése mellett a legpontosabban megküldetnek.

Kimérítő árjegyzékek ingyen.

(1—2)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1879. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület.)